

Κατευθύνσεις πολιτικής για τις δημόσιες επιχειρήσεις

Στόχος της κυβερνητικής πολιτικής στις δημόσιες επιχειρήσεις είναι η αναστροφή της αρνητικής οικονομικής πορείας που ακολουθούσαν οι δημόσιες επιχειρήσεις σαν σύνολο, και η εγκαθίδρυση μιας υποδομής - τόσο μέσα στις επιχειρήσεις, όσο και στις σχέσεις τους με το κράτος - που θα εξασφαλίσει τις προϋποθέσεις για την άσκηση μιας πιο μακροχρόνιας πολιτικής σταθερής βελτίωσης. Βασικό εργαλείο για την επίτευξη αυτών των στόχων είναι τα προγράμματα εξυγίανσης. Τα προγράμματα αυτά έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται στις μεγάλες δημόσιες επιχειρήσεις (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΟΑ, ΕΥΔΑΠ, ΕΑΒ, ΟΑΣ), ενώ τελειώνει η εκπόνησή τους για 14 ακόμη ΔΕΚΟ. Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία των προγραμμάτων εξυγίανσης αφορά τη μείωση του κόστους λειτουργίας και των δανειακών αναγκών των δημοσίων επιχειρήσεων. Σημειώθηκε σημαντική επιτυχία στον τομέα αυτό μέσα από τον αυστηρό έλεγχο των προϋπολογισμών τους και την άσκηση συστηματικής εποπτείας στα πλαίσια της συνολικής οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Παράλληλα αντιμετωπίστηκαν διάφορα χρηματοοικονομικά προβλήματα, κυρίως τρέχουσας μορφής, ενώ προχωρεί η επίλυση χρονιζόντων προβλημάτων των δημοσίων επιχειρήσεων τόσο στις μεταξύ τους σχέσεις όσο και στις σχέσεις τους με το κράτος.

Οι στόχοι αυτοί έχουν επιτευχθεί και είμαστε σε θέση να προχωρήσουμε σε ριζικότερες αλλαγές στην οργάνωση και λειτουργία και, γενικότερα, στον εκσυγχρονισμό των δημοσίων επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα:

1. Επιχειρησιακός προγραμματισμός

Στις περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις σήμερα παρατηρείται ουσιαστική έλλειψη συστηματικού προγραμματισμού και εσωτερικού ελέγχου των αποτελεσμάτων τους. Η επεξεργασία του προβλήματος αυτού από την Γενική Γραμματεία ΔΕΚΟ, σε συνεργασία με τις δημόσιες επιχειρήσεις, έχει

προχωρήσει σημαντικά. Στόχος μας είναι την επόμενη διετία να έχουν εισαχθεί και να λειτουργούν σύγχρονες διαδικασίες και συστήματα επιχειρησιακού σχεδιασμού. Ο εκσυγχρονισμός του προγραμματισμού πρέπει να συνδυαστεί με την εισαγωγή και άλλων οργανωτικών καινοτομιών (για τα ελληνικά δεδομένα) όπως η διοίκηση βάσει στόχων, τα κέντρα ευθύνης, η περιγραφή καθηκόντων κάθε θέσης εργασίας, κ.ά.

2. Τεχνολογικός εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη

Παρά τους περιορισμούς του σταθεροποιητικού προγράμματος προχώρησαν μεγάλης έκτασης επενδύσεις εκσυγχρονισμού του τεχνολογικού εξοπλισμού των δημοσίων επιχειρήσεων (ΕΛΔΑ, ΟΣΕ, ΟΤΕ, κ.ά.). Βασικοί στόχοι της κυβερνητικής πολιτικής είναι: (ι) η προώθηση του εκτεταμένου τεχνολογικού εκσυγχρονισμού που απαιτείται για μερικές δημόσιες επιχειρήσεις-κλειδιά για την ανάπτυξη της χώρας και (ιι) η σύνδεση της ανάπτυξης των ΔΕΚΟ με την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας στα πλαίσια του νέου πενταετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης.

3. Κοινωνικός προϋπολογισμός και απολογισμός

Είναι απαραίτητο για την ορθολογική λειτουργία των δημοσίων επιχειρήσεων και του κράτους γενικότερα να γίνεται αποτίμηση του κόστους της κοινωνικής ή μακροοικονομικής πολιτικής που ασκείται μέσω των δημοσίων επιχειρήσεων, καθώς και των προνομίων που αυτές απολαμβάνουν λόγω του δημόσιου χαρακτήρα τους. Αυτό θα επιτευχθεί με τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό και Απολογισμό τους οποίους καλούνται από εφέτος να συντάξουν οι βασικές επιχειρήσεις μέσω των οποίων ασκείται κοινωνική ή αναπτυξιακή πολιτική.

4. Εκσυγχρονισμός κρατικής εποπτείας και ελέγχου

Απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία των δημοσίων επιχειρήσεων είναι η μείωση των καθημερινών παρεμβάσεων του κράτους σε συνδυασμό με την εγκαθίδρυση ενός σύγχρονου συστήματος κρατικής εποπτείας και ελέγχου της πορείας τους. Στη Γενική Γραμματεία ΔΕΚΟ έχει προχωρήσει η ανάπτυξη ενός τέτοιου συστήματος και στόχος μας είναι, την επόμενη διετία, να τελειοποιηθεί η λειτουργία του. Έτσι θα είναι δυνατή η παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων στις ΔΕΚΟ σε τριμηνιαία βάση, η ουσιαστική αξιολόγηση των προϋπολογισμών τους, ο απολογιστικός έλεγχος και ο προγραμματισμός της χρηματοδότησής τους.

5. Εκσυγχρονισμός νομοθεσίας

Βρίσκεται στο τελικό στάδιο σύνταξής του θεσμικός νόμος που θα καθορίζει τις βασικές αρχές λειτουργίας των δημοσίων επιχειρήσεων και τις σχέσεις τους με το κράτος, σύμφωνα με την κυβερνητική πολιτική και τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη διοίκηση των επιχειρήσεων. Στόχος μας είναι, μετά την ψήφιση του θεσμικού νόμου και μέχρι το τέλος της διετίας, να έχουν γίνει οι απαιτούμενες αλλαγές στους ιδρυτικούς νόμους, καταστατικά κλπ., ώστε όλο το πλέγμα της νομοθεσίας που διέπει τις δημόσιες επιχειρήσεις, εναρμονιζόμενο με το θεσμικό νόμο, να απλουστευθεί και να εκσυγχρονισθεί.

Τα μεγάλα και διαρκώς αυξανόμενα ελλείμματα στον τομέα της Κοινωνικής Ασφάλισης θέτουν επιτακτικά την ανάγκη λήψης μέτρων για τον περιορισμό τους.

Οι μέχρι τώρα ενέργειες της Κυβέρνησης για την αντιμετώπιση των οικονομικών προβλημάτων των ασφαλιστικών οργανισμών κινούνται γύρω από τρεις άξονες :

- την αύξηση της κρατικής επιχορήγησης του ΙΚΑ από 7 σε 57 δισ. δρχ. καθώς και την εξασφάλιση της χρηματοδότησης ελλειμματικών ταμείων (ΙΚΑ, ΝΑΤ).
- την μελέτη για την οριστικοποίηση μέτρων για την εκλογίκευση του συστήματος Κ.Α. και την μείωση των ελλειμμάτων.
- την προσπάθεια για την ρύθμιση των οφειλών επιχειρήσεων και φορέων κυρίως προς το ΙΚΑ.

Λόγω της σοβαρότητας των προβλημάτων, της ευαισθησίας του θέματος και της ανάγκης για προσεκτική μελέτη των προτεινόμενων λύσεων σε στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς φορείς η προσπάθεια για την εξυγίανση του συστήματος Κ.Α. την επόμενη διετία θα πρέπει να διαμορφωθεί ως εξής :

- α) Πάγωμα των νέων "παροχών" μέχρι την οριστικοποίηση των μέτρων για την εξυγίανση του συστήματος.
- β) Οριστικοποίηση ορισμένων μέτρων άμεσης εφαρμογής για την μείωση των δαπανών.
- γ) Διαμόρφωση μίας διαδικασίας για την μελέτη του όλου θέματος της Κοινωνικής Ασφάλισης από τους ενδιαφερόμενους φορείς και οριστικοποίηση ορισμένων μέτρων με συναινετικές διαδικασίες.

- δ) Εντατικοποίηση των προσπαθειών για την πληρωμή των οφειλών των επιχειρήσεων και φορέων προς τα Ταμεία, και γενικότερα για τον περιορισμό της εισφοροδιαφυγής.
- ε) Σημαντική αύξηση της κρατικής επιχορήγησης προς τα ελλειμματικά Ταμεία.

Κατευθύνσεις πολιτικής για την κοινωνικοποίηση

Η κοινωνικοποίηση, ένας θεσμός πρωτοποριακός για τα ελληνικά δεδομένα, στην εφαρμογή της συνάντησε περισσότερα προβλήματα από όσα είχαν προβλεφθεί όταν ψηφίστηκε ο σχετικός νόμος 1365/83. Στόχος της κυβερνητικής πολιτικής είναι να εδραιωθεί και να αναπτυχθεί ο θεσμός στις κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ) μέσα στα υφιστάμενα πλαίσια.

Παράλληλα, στην επόμενη διετία θα εκδοθούν τα Προεδρικά Διατάγματα που συμπληρώνουν το θεσμικό πλαίσιο του νόμου 1365/83 στις ήδη κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις και αφορούν την προσαρμογή των ιδρυτικών νόμων, των καταστατικών και των εσωτερικών κανονισμών. Επίσης θα επεκταθεί ο θεσμός σε άλλες πέντε δημόσιες επιχειρήσεις για τις οποίες έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία για την έκδοση των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι :

- Η Εταιρία Ύδρευσης Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ).
- Ο Οργανισμός Λιμένα Πειραιά (ΟΛΠ).
- Ο Οργανισμός Λιμένα Θεσσαλονίκης (ΟΛΘ).
- Ο Οργανισμός Ύδρευσης Θεσσαλονίκης (ΟΥΘ).
- Ο Οργανισμός Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΟΑΘ).

Επίσης, θα εξετασθεί η εφαρμογή της κοινωνικοποίησης στον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών και στην Ολυμπιακή Αεροπορία.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί, ότι η κοινωνικοποίηση, με μιά έννοια διαφορετική από αυτή του Νόμου 1365/83, θα προχωρήσει στην ΕΡΤ1 και ΕΡΤ2 μέσα από το νόμο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα με την ένταξή τους στο ΕΣΥ, καθώς και στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.

Κατευθύνσεις πολιτικής για τις δημόσιες επιχειρήσεις

Με τη σύσταση της Γενικής Γραμματείας ΔΕΚΟ στο ΥΠΕΘΟ βασικός στόχος της κυβερνητικής πολιτικής στις δημόσιες επιχειρήσεις ήταν η αναστροφή της αρνητικής οικονομικής πορείας που ακολούθουσαν οι ΔΕΚΟ σαν σύνολο, και η εγκαθίδρυση μιας υποδομής -τόσο μέσα στις ΔΕΚΟ, όσο και στις σχέσεις τους με το κράτος- που θα έδινε τις δυνατότητες για μία πιο μακροχρόνια πολιτική σταθερής βελτίωσης. Βασικό εργαλείο για την επίτευξη αυτών των στόχων ήταν τα προγράμματα εξυγίανσης των οποίων προχωράει η υλοποίηση στις μεγάλες ΔΕΚΟ (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΟΑ, ΕΥΔΑΠ, ΕΑΒ, ΙΚΑ, ΟΑΣ), ενώ τελειώνει η εκπόνηση τους για 14 ακόμη ΔΕΚΟ. Ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία των προγραμμάτων εξυγίανσης ήταν η ανάγκη μείωσης του κόστους λειτουργίας των ΔΕΚΟ, και αυτό προωθήθηκε επιτυχώς μέσα από τον αυστηρό έλεγχο των προϋπολογισμών τους στα πλαίσια της συνολικής οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Παράλληλα αντιμετωπίστηκαν διάφορα προβλήματα, κυρίως τρέχουσας μορφής, που απαιτούν περιστασιακή αντιμετώπιση, ενώ προχωράει η επίλυση χρονιζόντων προβλημάτων που έχουν οι ΔΕΚΟ στις μεταξύ τους σχέσεις καθώς και με το κράτος.

Ο βασικός στόχος που αναφέρθηκε προηγουμένως έχει επιτευχθεί και είμαστε σε θέση να προχωρήσουμε σε ριζικότερες αλλαγές στην οργάνωση και λειτουργία και, γενικότερα, στον εκσυγχρονισμό των δημοσίων επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα:

1. Επιχειρησιακός προγραμματισμός

Στις περισσότερες δημόσιες επιχειρήσεις σήμερα παρατηρείται ουσιαστική έλλειψη συστηματικού προγραμματισμού και εσωτερικού ελέγχου των αποτελεσμάτων τους. Η επεξεργασία του προβλήματος αυτού από την Γενική Γραμματεία ΔΕΚΟ, σε συνεργασία με τις δημόσιες επιχειρήσεις, έχει προχωρήσει σημαντικά και στόχος μας είναι την επόμενη διετία να έχουν εισαχθεί και να λειτουργούν σύγχρονες διαδικασίες και συστήματα επιχειρησιακού σχεδιασμού. Ο εκσυγχρονισμός του προγραμματισμού πρέπει να συνδυαστεί με την εισαγωγή και άλλων οργανωτικών καινοτομιών (για τα ελληνικά δεδομένα) όπως η διοίκηση βάσει στόχων, τα κέντρα ευθύνης, η περιγραφή καθηκόντων κάθε θέσης εργασίας, κ.α.

2. Τεχνολογικός εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη

Παρόλους τους περιορισμούς του σταθεροποιητικού προγράμματος προχώρησαν μεγάλης έκτασης επενδύσεις εκσυγχρονισμού του τεχνολογικού

εξοπλισμού των δημοσίων επιχειρήσεων (ΕΛΔΑ, ΟΣΕ, ΟΤΕ, κ.α.). Βασικοί στόχοι της κυβερνητικής πολιτικής είναι: (ι) η προώθηση του εκτεταμένου τεχνολογικού εκσυγχρονισμού που απαιτείται για μερικές δημόσιες επιχειρήσεις-κλειδιά για την ανάπτυξη της χώρας και (ιι) η σύνδεση της ανάπτυξης των ΔΕΚΟ με την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας, μέσα από τη σύνδεση του νέου Πενταετούς Προγράμματος Οικονομικής και Κοινωνικής Ανάπτυξης με τα ρεαλιστικά πενταετή προγράμματα που έχουν κληθεί να καταρτίσουν οι ΔΕΚΟ.

3. Κοινωνικός προϋπολογισμός και απολογισμός

Είναι απαραίτητο για την ορθολογική λειτουργία των δημοσίων επιχειρήσεων και του κράτους γενικότερα να γίνεται αποτίμηση του κόστους της κοινωνικής ή μακροοικονομικής πολιτικής που ασκείται μέσω των δημοσίων επιχειρήσεων, καθώς και των προνομίων που αυτές απολαμβάνουν λόγω του δημόσιου χαρακτήρα τους. Αυτό θα επιτευχθεί με τον Κοινωνικό Προϋπολογισμό και Απολογισμό τους οποίους καλούνται από εφέτος να συντάξουν οι βασικές επιχειρήσεις μέσω των οποίων ασκείται κοινωνική ή μακροοικονομική πολιτική.

4. Εκσυγχρονισμός κρατικής εποπτείας και ελέγχου

Απαραίτητη προϋπόθεση για να προωθηθεί η αυτονομία των δημοσίων επιχειρήσεων είναι η ύπαρξη ενός σύγχρονου, αποτελεσματικού συστήματος κρατικής εποπτείας και ελέγχου της πορείας τους. Στη Γενική Γραμματεία ΔΕΚΟ έχει προχωρήσει η ανάπτυξη ενός τέτοιου συστήματος και στόχος μας είναι, την επόμενη διετία, να τελειοποιηθεί η λειτουργία του. Έτσι θα είναι δυνατή η παρακολούθηση των οικονομικών εξελίξεων στις ΔΕΚΟ σε τριμηνιαία βάση, η ουσιαστική αξιολόγηση των προϋπολογισμών τους, ο απολογιστικός έλεγχος, ο προγραμματισμός της χρηματοδότησής τους κ.ο.κ., ενώ παράλληλα θα μειωθούν οι καθημερινές επεμβάσεις τους κράτους στη ζωή τους.

5. Εκσυγχρονισμός νομοθεσίας

Βρίσκεται στο τελικό στάδιο σύνταξης του θεσμικού νόμου που θα καθορίζει τις βασικές αρχές λειτουργίας των δημοσίων επιχειρήσεων και τις σχέσεις τους με το κράτος, σύμφωνα με την κυβερνητική πολιτική και τις επιταγές της εποχής. Στόχος μας είναι, μετά την ψήφιση του θεσμικού νόμου και μέχρι το τέλος της διετίας, να έχουν γίνει οι απαιτούμενες αλλαγές στους ιδρυτικούς νόμους, καταστατικά κλπ., ώστε όλο το πλέγμα της νομοθεσίας που διέπει τις δημόσιες επιχειρήσεις, εναρμονιζόμενο με το θεσμικό νόμο, να απλουστευθεί και να εκσυγχρονισθεί.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ

Η κοινωνικοποίηση, ένας θεσμός πολύ πρωτοποριακός για τα ελληνικά δεδομένα, στην εφαρμογή του συνάντησε περισσότερα προβλήματα από όσα είχαν προβλεφθεί όταν ψηφίστηκε ο νόμος 1365/83 για την κοινωνικοποίηση. Στόχος της κυβερνητικής πολιτικής είναι να εδραιωθεί ο θεσμός στις κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΣΕ, ΕΛΤΑ), χωρίς αλλαγές στα Προεδρικά Διατάγματα αλλά μέσα από την ωρίμανσή του στην πράξη.

Παράλληλα στην επόμενη διετία θα εκδοθούν τα Προεδρικά Διατάγματα που συμπληρώνουν το θεσμικό πλαίσιο του νόμου 1365/83 στις ήδη κοινωνικοποιημένες επιχειρήσεις και που αφορούν την προσαρμογή των ιδρυτικών νόμων, των καταστατικών και των εσωτερικών κανονισμών. Επίσης θα επεκταθεί ο θεσμός σε άλλες πέντε δημόσιες επιχειρήσεις για τις οποίες έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία για την έκδοση των σχετικών προεδρικών διαταγμάτων. Οι επιχειρήσεις αυτές είναι:

- Η Εταιρία Ύδρευσης Αποχέτευσης Πρωτεύουσας (ΕΥΔΑΠ)
- Ο Οργανισμός Λιμένα Πειραιά (ΟΛΠ)
- Ο Οργανισμός Λιμένα Θεσσαλονίκης (ΟΛΘ)
- Ο Οργανισμός Ύδρευσης Θεσσαλονίκης (ΟΥΘ)
- Ο Οργανισμός Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης (ΟΑΘ)

Επίσης, θα εξετασθεί, η εφαρμογή της κοινωνικοποίησης στον Οργανισμό Αστικών Συγκοινωνιών και στην Ολυμπιακή Αεροπορία. Τέλος, πρέπει να σημειωθεί, ότι η κοινωνικοποίηση, με μια έννοια διαφορετική από αυτή του Νόμου 1365/83 θα προχωρήσει στην ΕΡΤ1 και ΕΡΤ2 μέσα από το νόμο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα με την ένταξή τους στο ΕΣΥ, καθώς και στον Εθνικό Οργανισμό Φαρμάκων.